EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 22.3.2007
KOM(2007) 128 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Siekiant tausiojo vandens valdymo Europos Sąjungoje

– Pirmasis Vandens pagrindų direktyvos 2000/60/EB įgyvendinimo etapas –

[SEK(2007) 362]
[SEK(2007) 363]

KOMISIJOS KOMUNIKATAS
EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Siekiant tausiojo vandens valdymo Europos Sąjungoje

ĮVADAS

„Vanduo nėra komercijos produktas, bet priklauso paveldui, kurį būtina apsaugoti, ginti ir išsaugoti.“[1]

Vanduo yra gyvybiškai svarbus žmonijos išlikimui ir vystimuisi. Jis būtinas žmogaus gyvybei palaikyti ir reikalingas daugeliui pramonės veiklos rūšių bei procesų. Laukinėje gamtoje turi būti tinkamas pakankamai kokybiško vandens kiekis, kad galėtų gyvuoti laukinė augalija ir gyvūnija bei unikalios ekosistemos.

Per daug vandens, pavyzdžiui, potvynių metu, gali nusinešti gyvybių ir padaryti rimtos žalos – tai vyksta Europos Sąjungoje beveik kiekvienais metais. Per mažai vandens – taip pat pražūtinga, kaip rodo vis dažniau ištinkančios sausros. Pasak klimato kaitos poveikio prognozių, tokie reiškiniai taps vis dažnesni ir ekstremalesni.

Visų šių aspektų pusiausvyrą siekiama išlaikyti 2000 m. priėmus **Vandens pagrindų direktyvą** (VPD)[2], kurioje sukuriamas šiuolaikiškos, visapusiškos ir aukštų tikslų siekiančios Europos Sąjungos vandens politikos pagrindas.

Šiuo komunikatu apibendrinama pirmoji VPD įgyvendinimo ataskaita (numatyta 18 straipsnio 3 dalyje)[3]. Jame taip pat pateikiamos rekomendacijos kitam svarbiam etapui – upių baseinų valdymo planams. Planuose (kurie turi būti parengti iki 2009 m.) numatytomis priemonių programomis bus įgyvendinta dar daugiau realių visos vandens sistemos pagerinimų. Šios priemonių programos turi būti parengtos iki 2012 m., o iki 2015 m., jas įgyvendinus, turi būti pasiekti direktyvos tikslai.

1. TRUMPA ES VANDENS POLITIKOS APŽVALGA

Vandens pagrindų direktyvoje nustatyta teisine sistema siekiama garantuoti, kad visoje Europoje pakaktų geros kokybės vandens. Pagrindiniai direktyvos tikslai yra šie:

- nuo šiol vandens apsaugą taikyti visoms jo rūšims: vidaus ir pakrantės paviršiniams vandenims bei požeminiam vandeniui;
- pasiekti, kad iki 2015 m. visuose vandens telkiniuose būtų „gera“ vandens būklė;
- vandens valdymą grįsti upių baseinų valdymu;
- išmetamų teršalų ribines vertes derinti su aplinkos kokybės standartais;

---

1 Vandens pagrindų direktyvos 1 konstatuojamoji dalis.

2 Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L, 327, 2000 12 22, p.1).

3 Išsami analizė skelbiama Komisijos tarnybų darbiniame dokumente (SEK(2007) 362).

- užtikrinti, kad vandens kainos būtų tinkamos paskatos vandens naudotojams taupiai naudoti vandens išteklius;

- labiau įtraukti piliečius;

- racionalizuoti teisės aktus.

Direktyvoje taip pat nustatyta, kad dviejose srityse – požeminio vandens (17 straipsnis) ir prioritetinių medžiagų[4] (16 straipsnis) – reikia konkretesnių teisės aktų. Tik visai neseniai Europos Parlamentas ir Taryba priėmė naują požeminio vandens apsaugos direktyvą[5], o dėl prioritetinių medžiagų direktyvos pasiūlymo[6] dar vyksta diskusijos.

Dar du nauji neseniai pateikti teisės aktų pasiūlymai išplės ES vandens politikos taikymo sritį ir jais bus baigta formuoti visapusiška vandens valdymo ir apsaugos teisinė sistema. Tai direktyva dėl potvynių vertinimo ir rizikos valdymo[7] ir jūrų strategijos direktyva[8].

2. EUROPOS VANDENS IŠTEKLIAMS GRESIA PAVOJUS

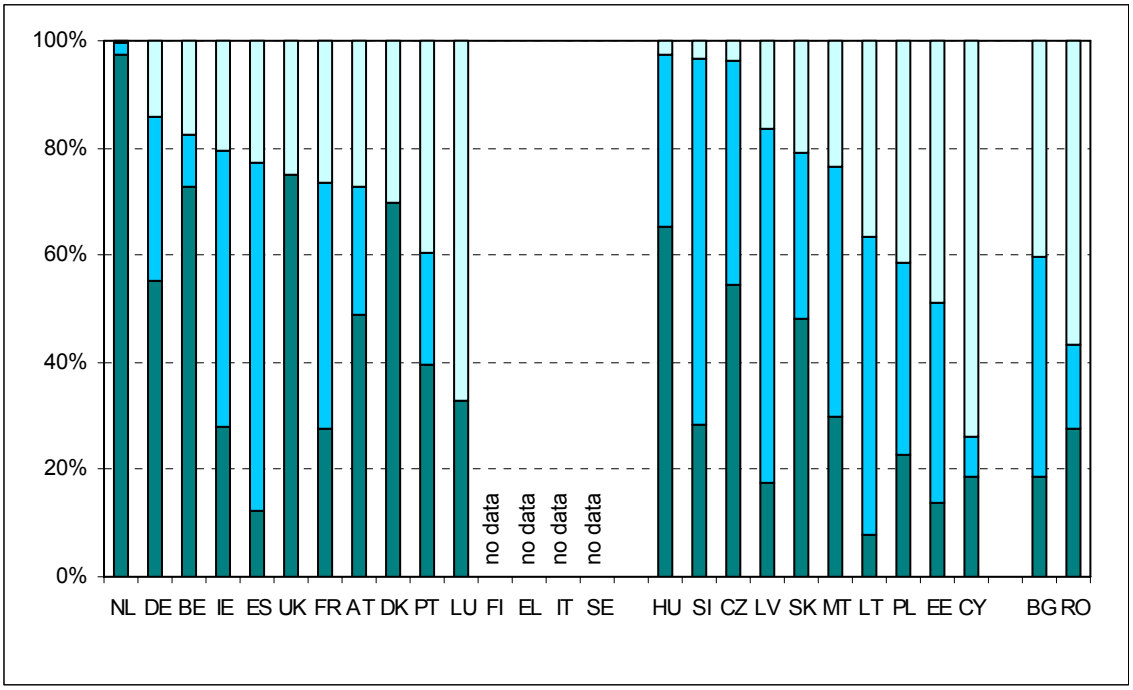
VPD 5 straipsniu valstybės narės įpareigotos, daugiausia remdamosi turima informacija, iki 2004 m. gruodžio mėn. parengti žmogaus poveikio aplinkai ir ekonominę analizes. Toliau pateikiami rezultatai yra parengti tik pagal valstybių narių pateiktas šios 5 straipsnyje numatytos analizės ataskaitas.

2.1. Šiuo metu ES vandens telkinių būklė yra blogesnė negu tikėtasi

Pagal 5 straipsnio technines specifikacijas, pateiktas direktyvos II priede, pagrindinis klausimas, į kurį turėjo atsakyti valstybės narės – tai „Remiantis dabartiniais duomenimis, koks pavojus gresia, jei nebus įvykdyti VPD aplinkosaugos tikslai?“ (žr. 1 diagramą). Kadangi VPD tikslai turi būti pasiekti iki 2015 m., rezultatai rodo, kiek kiekvienai valstybei narei dar reikia nuveikti vandens apsaugos srityje.

---

4 Paviršinius vandenis teršiančios ir visoje ES rūpestį keliančios cheminės medžiagos.
5 Direktyva 2006/118/EB (OL L 372, 2006 12 27, p. 19).
6 Pasiūlymas (COM (2006) 397 galutinis, 2006 m. liepos 17 d.).
7 COM (2006)15 galutinis, 2006 1 18.
8 COM (2005)505 galutinis, 2005 10 24.

1 diagrama: Vandens telkinių, kuriems grės pavojus, jei valstybė narė nepasieks VPD tikslų, procentinė dalis – ■ = yra pavojus, ■ = nepakanka duomenų, ■ = pavojaus nėra (remiamasi valstybių narių ataskaitomis)[9]

VPD tikslus iš tikrųjų atitinka tik nedidelė dalis vandens telkinių, kai kuriose valstybėse narėse tokių yra tik 1 %. Tačiau rezultatus reikėtų išnagrinėti išsamiau.

Yra akivaizdus ryšys tarp didelės „yra pavojus“ procentinės dalies ir tankiai gyvenamų vietovių bei regionų, kuriuose intensyviai, dažnai netausiai, naudojamas vanduo. Be to, VPD pirmą kartą Bendrijos lygiu išsamiai atsižvelgta į visokeriopą vandeniui daromą poveikį ir neigiamus veiksnius, įskaitant ekosistemų struktūrinės degradacijos keliamas problemas ir poveikį biologiniams parametrams. Daug valstybių narių ėmėsi spręsti šią problemą atskaitos tašku pasirinkdamos pesimistiškiausius vandens ekosistemų būklės įvertinimus ir su biologine įvairove susijusius rodiklius.

Dar gerokai iki priimant VPD, ES vandens politikoje svarstyti tokie neigiami veiksniai kaip miesto nuotekų sukeliama tarša,[10] tarša žemės ūkio trąšomis,[11] tarša pramonės išmetamais teršalais[12] ir tarša į vandenį išleidžiamomis pavojingomis medžiagomis[13]. Atlikus bendrą šių neigiamų veiksnių poveikio analizę, paaiškėjo, kad minėti teisės aktai įgyvendinami labai skirtingai (kai kuriose valstybėse jie įgyvendinami labai prastai). Šios problemos didele dalimi išspręstos tose šalyse, kurios per pastaruosius 10–30 metų skyrė reikiamo dydžio investicijas. Dešimčiai valstybių narių, prisijungusių 2004 m., ir dviems, prisijungusioms

9 Daugiau informacijos rasite SEK(2007) 362.
10 Direktyva 91/271/EB (OL L 135, 1991 5 30, p. 40).
11 Direktyva 91/676/EB, OL L 375, 1991 12 31, p. 1–8.
12 Direktyva 96/61/EB, OL L 257, 1996 10 10, p. 26.
13 Direktyva 76/464/EEB (OL L 129, 1976 5 18, p. 23) ir susijusios antrinės direktyvos.

2007 m., (kartu paėmus ES 12) yra nustatyti pereinamieji laikotarpiai – daugeliu atvejų iki 2015 m. – daug investicijų reikalaujantiems reglamentams, susijusiems su sutelktųjų šaltinių kontrole, iki galo įgyvendinti.

Dabartinė direktyvos dėl komunalinių nuotekų įgyvendinimo būklė (daugiau informacijos rasite SEK(2007) 363)

Europos bendrija priėmė Direktyvą 91/271/EEB dėl miesto nuotėkų valymo siekdama reguliuoti komunalinių nuotekų vandens išleidimą iš didelių kaimų, miestų ir didmiesčių. Direktyvoje išsamiai ir konkrečiai nustatoma, kaip toks vanduo turi būti valomas.

ES 15 daug nuotekų vandens vis dar nėra išvaloma prieš jį išleidžiant į paviršinius vandenis. 2003 m. sausio 1 d. duomenimis[14], valstybės narės pranešė įgyvendinusios tik 81 % direktyvos nuostatų. Pagrindinės įgyvendinimo spragos – (tinkamo) nuotekų valymo stoka ir nustatyta nepakankamai „jautrių zonų“, kuriose nuotekų valymui turi būti taikomi griežtesni reikalavimai siekiant nuo trąšų apsaugoti pažeidžiamus ežerus, pakrantės ir jūros vandenis. Komisija suabejojo kai kurių valstybių narių nurodytais įgyvendinimo mastais. Todėl Komisija per pastaruosius keletą metų ėmėsi ryžtingų teisinių veiksmų prieš keletą valstybių narių.

ES yra skyrusi didelę Bendrijos fondų (daugiausia sanglaudos fondų) dalį nuotekų valymo įrenginiams valstybėse narėse bendrai finansuoti. Pavyzdžiui, 2000–2006 m. 9 mlrd. eurų skirta keturioms valstybėms narėms iš ES 15 valstybių grupės ir 5,6 mlrd. eurų ES 10 valstybėms narėms. Apskaičiuota, kad ES 12 valstybėms narėms per ateinančius 10 metų reikės skirti dar 35 mlrd. eurų, kad jos įgyvendintų direktyvos reikalavimus.

Dabartinė direktyvos dėl taršos nitratais iš žemės ūkio šaltinių įgyvendinimo būklė (daugiau informacijos rasite COM(2007)120 galutinis)

Tarša iš paskliduųjų žemės ūkio šaltinių kelia pagrindinę grėsmę ES vandens telkiniams. Trečioji nitratų direktyvos įgyvendinimo ataskaita patvirtina, kad žemės ūkis labai prisideda prie požeminio ir paviršinio vandens taršos nitratais bei eutrofikacijos. Pastaraisiais metais padaryta didelė pažanga įgyvendinant šią direktyvą, tačiau ji nėra įgyvendinta iki galo ir darbas šioje srityje dar nebaigtas. Reikia pabaigti (ypač apie Pietų Europos valstybėse narėse) nustatyti nitratams jautrias zonas, kurių padaugėjo nuo 35,5 % ES 15 valstybių teritorijos 1999 m. iki 44 % 2003 m. Reikėtų patobulinti veiksmų programas, t. y. priemonės turėtų būti kokybiškesnės ir labiau išbaigtos, o jei akivaizdu, kad direktyvos tikslai nepasiekti, reikėtų numatyti intensyvesnius veiksmus.

2.2. Neigiami veiksniai ir varomosios jėgos. Netausaus vandens naudojimo pasekmės

Daugiausiai žalos darantys ir labiausiai paplitę neigiami veiksniai – tai tarša iš paskliduųjų šaltinių, vandens ekosistemų fizinė degradacija (fiziniai pokyčiai) ir, ypač Pietų Europoje, vandens išeikvojimas. Kai kuriose ES 15 valstybėse narėse, o apskritai ir ES 12 valstybėse narėse, taip pat didelė problema yra tarša iš sutelktųjų šaltinių. Minėtų rūšių taršą sukelia pramonė, namų ūkiai, žemės ūkis, laivyba, hidroelektrinės, apsauga nuo potvynių ir miestų plėtra.

[14] Buvo įmanoma gauti duomenis tik apie situaciją iki 2003 m. sausio 1 d. 2008 m. tikimasi paskelbti visų ES 27 valstybių narių Direktyvos 91/271/EEB įgyvendinimo būklę.

Viena iš priežasčių, kodėl vanduo iki šiol netausiai naudojamas, gali būti ta, kad šios aplinkosaugos sąnaudos nebuvo įskaičiuojamos į vandens kainą. Tačiau VPD jau nustatyta sistema, kaip iš įvairių naudotojų susigrąžinant vandens paslaugų sąnaudas atsižvelgti į aplinkos bei išteklių sąnaudas.

3. VALSTYBIŲ NARIŲ REZULTATAI GELĖTŲ BŪTI GERESNI

Komisija įvertino valstybių narių ataskaitas, ypač šiuos keturis jų aspektus: ar teisės aktai teisingai perkelti į nacionalinę teisę, ar laikomasi 3 ir 5 straipsnių nuostatų ir apskritai, kaip jos laikosi ataskaitų teikimo reikalavimų. Trijų pastarųjų aspektų rezultatai parodyti diagramose, kuriose valstybių narių rezultatai santykinai įvertinti remiantis paprasta balų sistema. Tokio įvertinimo metodika, išsamūs rezultatai ir jų interpretacija pateikiami lydimajame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente[15].

3.1. Blogai perkelta į nacionalinę teisę

Nedaugelis ES 15 valstybių narių Vandens pagrindų direktyvą į savo nacionalinę teisę perkėlė laiku, t. y. iki 2003 m. gruodžio mėn. Komisija inicijavo vienuolika pažeidimų nagrinėjimo procedūrų, o Teisingumo Teismas priėmė penkioms valstybėms narėms nepalankius sprendimus[16] dėl to, kad jos neatsiskaitė, kaip VPD perkelta į nacionalinę teisę. Be to, Teismas išaiškino daug su perkėlimu į nacionalinę teisę susijusių klausimų[17]. ES 12 valstybės narės apie savo nacionalinius teisės aktus turėjo pranešti vėliausiai įstojimo į Sąjungą dieną. Visos jos tai padarė laiku.

Perkėlimo į nacionalinę teisę kokybė yra prasta. Preliminariai įvertinusi, Komisija nustatė, kad 19 valstybių narių perkelti 4, 9 arba 14 straipsniai turi rimtų trūkumų. Daugelis likusių valstybių narių į nacionalinę teisę perkėlė ne visą VPD. Dėl šių nustatytų trūkumų Komisija žada neatidėliodama imtis veiksmų.

3.2. Administracinių priemonių (3 straipsnis) situacija teikia vilčių

Kitas svarbus žingsnis po direktyvos perkėlimo buvo nustatyti upių baseinų rajonus ir paskirti kompetentingas institucijas (pagal 3 straipsnį). Daugelis valstybių narių apie tai Komisijai atsiskaitė laiku. Dėl pavėluoto atsiskaitymo Komisija pradėjo devynias pažeidimų nagrinėjimo procedūras, iš kurių visos, išskyrus vieną, dabar jau yra sėkmingai išspręstos.

Nors atrodo, kad daugelis administracinių priemonių yra tinkamos reikiamam įgyvendinimui užtikrinti, kaip jos iš tikrųjų veikia, paaiškės pradėjus jas taikyti praktiškai per kelerius ateinančius metus. Vis dėlto dažnai neaišku, kaip veikia skirtingų valstybių narių institucijų veiklos koordinavimo priemonės.

2 diagramoje pavaizduota, kaip apskritai valstybėms narėms sekėsi nustatyti upių baseinų rajonus ir paskirti kompetentingas institucijas.

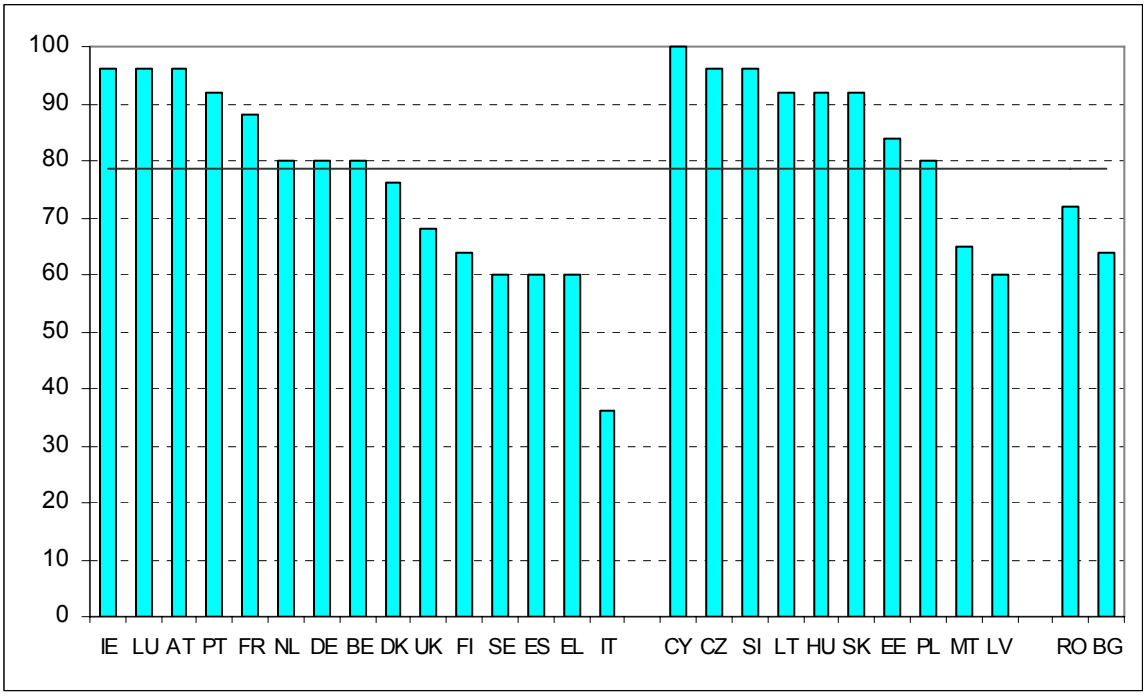
---

15 SEK(2007) 362.

16 Belgijai (C-33/05), Liuksemburgui (C-32/05), Vokietijai (C-67/05), Italijai (C-85/05) ir Portugalijai (C-118/05).

17 Byla C-32/05. Komisija prieš Liuksemburgą (2006 m. lapkričio 30 d. sprendimas). Ši byla yra vienintelė, dėl kurios dar nepriimtas sprendimas.

Daugelis valstybių narių, kurių teritorijoje yra tarpvalstybinio upės baseino rajono dalis, sudarė reikiamus susitarimus ir sukūrė koordinavimo priemones. Tačiau tam tikrais atvejais šis procesas tebevyksta ir tikrai dar būtų galima patobulinti tarptautinio koordinavimo priemones. Daugiau vertinimo išvadų apie 3 straipsnyje numatytas ataskaitas pateikiama Komisijos tarnybų darbiniame dokumente.

2 diagrama: Atskirų valstybių narių veiklos rodikliai, rodantys administracinių priemonių sukūrimą pagal VPD 3 straipsnį, įskaitant ES 27 vidurkį (paremta valstybių narių ataskaitomis)[18]

3.3. Žmogaus poveikio aplinkai ir ekonominės analizės (5 straipsnis) labai įvairios ir yra didelių spragų

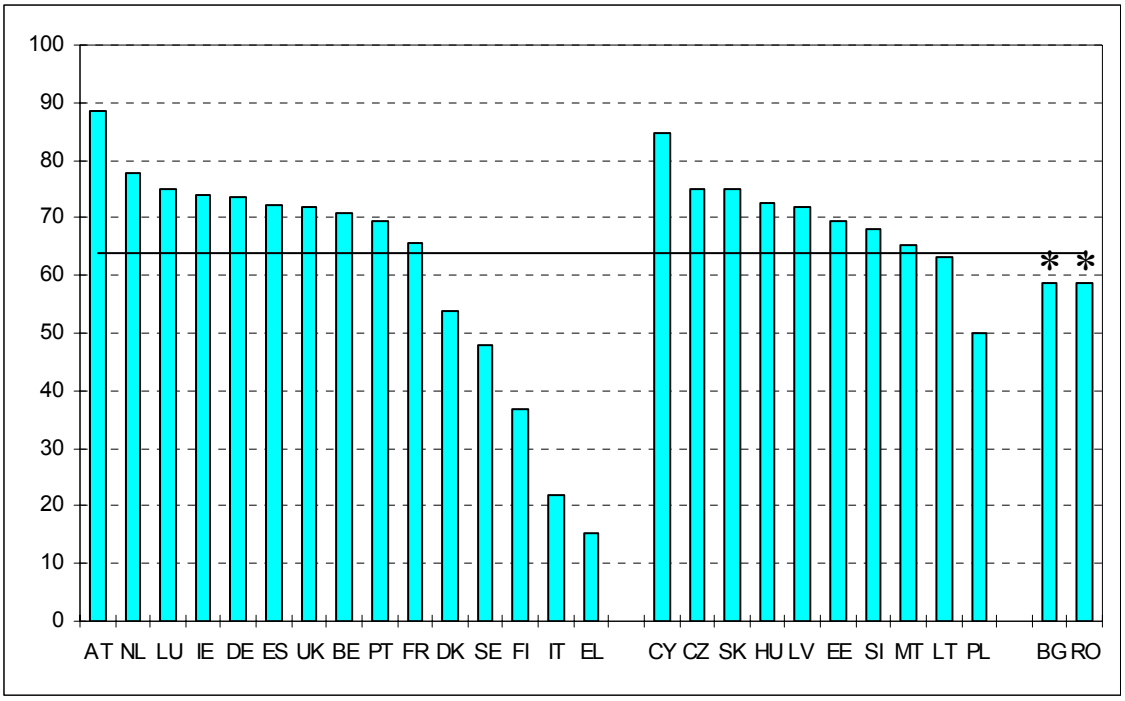
Pirmojoje pagal VPD reikalaujamoje analizėje turėjo būti išsamiai įvertintas visas žmogaus veiklos poveikis aplinkai ir ekonominiu požiūriu išanalizuoti vandens naudojimo bei sąnaudų susigrąžinimo mastai. Daugelis valstybių narių ataskaitas Komisijai pateikė laiku. Komisija vykdo pažeidimų nagrinėjimo procedūrą prieš dvi valstybes nares, kurios gerokai pavėlavusios pateikė tik pirmas (neišsamias) ataskaitas.

Apskritai daugelis valstybių narių įdėjo daug pastangų rengdamos šias pirmąsias analizes, tad surinkta informacijos, kurios iki šiol neturėta ES lygmeniu. Tačiau ataskaitų kokybė ir išsamumas labai skiriasi.

3 diagramoje pavaizduota, kaip apskritai vertinamos valstybių narių ataskaitos. Kelios valstybės narės pateikė geras arba patenkinamas ataskaitas. Tačiau joms visoms reikia užpildyti duomenų spragas, kad turėtų gerą pagrindą 2009 m. upių baseinų valdymo planams kurti. Kai kurios ataskaitos akivaizdžiai neatitinka minimalių direktyvos reikalavimų. Silpnoji

[18] Išsamesnių duomenų ir jų interpretavimą rasite SEK(2007) 362.

vieta – ekonominė analizė. Tai visų pirma pasakytina apie tinkamą vandens paslaugų ir naudojimo sričių nustatymą ir apie sąnaudų susigrąžinimo masto įvertinimą. Šios išvados išsamiau išdėstytos Komisijos tarnybų darbiniame dokumente.

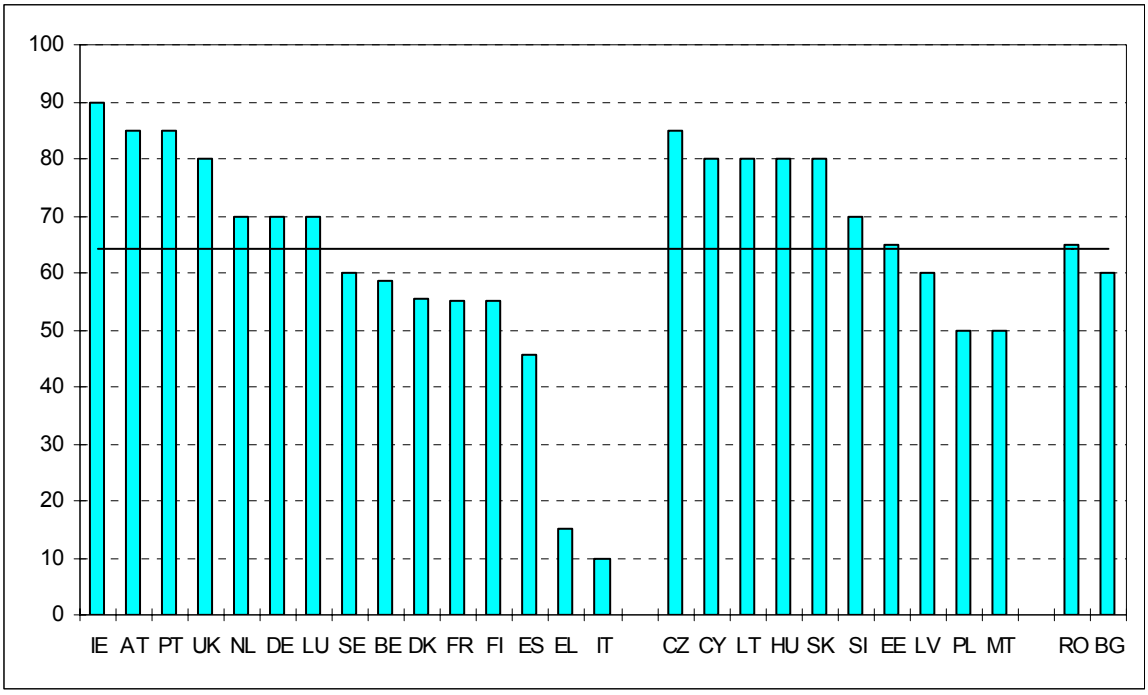

*3 diagrama: Atskirų valstybių narių veiklos rodikliai, susiję su žmogaus poveikio aplinkai ir ekonominės analizės parengimu pagal VPD 5 straipsnį, įskaitant ES 27 vidurkį (paremta valstybių narių ataskaitomis). * BG ir RO balai suteikti remiantis preliminariais vertinimais.*[18]

3.4. Ataskaitų teikimo rezultatai rodo neišnaudotas galimybes

Be ataskaitų turinio kokybės, kitas svarbus rodiklis yra bendras ataskaitos pateikimo rezultatas. VPD teikia daug galimybių racionalizuoti administraciją ir ilgainiui sutaupyti sąnaudų. Be to, jei ataskaitos būtų aiškesnės ir išsamesnės, būtų lengviau pateikti rezultatus visuomenei.

Pirmieji ataskaitų teikimo rodikliai rodo, ar ataskaitos buvo pateiktos laiku ir ar jos buvo aiškios bei išsamios. 4 diagramoje pavaizduota bendra situacija; kiekvienai valstybei narei išvestas vidutinis balas pagal tai, kaip ji įgyvendino 3 ir 5 straipsniuose numatytų ataskaitų teikimo reikalavimus.

4 diagrama: Atskirų valstybių narių ataskaitų teikimo rodikliai ir ES 27 vidurkis (paremta valstybių narių ataskaitomis).[18]

4. REKOMENDACIJOS VALSTYBĖMS NARĖMS: IKI 2009 M. – LAIKAS SUSIIMTI

Pirmuosius upių baseinų valdymo planus valstybės narės turi sudaryti iki 2009 m. pabaigos, o vandens kainų politiką parengti iki 2010 m. Pasimokius iš įgyvendinimo patirties, sukauptos iki šiol, dar yra pakankamai laiko pagerinti situaciją ir užpildyti duomenų spragas. Be to, įpareigojimas informuoti visuomenę ir su ja konsultuotis rengiant valdymo planus privers veikti skaidriai ir pagrįsti, kurios priemonės yra reikalingos bei ekonomiškai efektyvios ir kokios lengvatos gali būti pateisinamos.

Todėl Komisija ragina valstybes nares sutelkti dėmesį į tokias tris sritis:

a) **Ištaisyti esamus trūkumus**. Kad to pasiektų, valstybės narės raginamos:

- iki galo įgyvendinti kitus susijusius ES teisės aktus, ypač dėl miesto nuotekų ir nitratų;
- įdiegti visas direktyvoje numatytas ekonomines priemones (susijusius su kainodara, vandens paslaugų, aplinkos ir išteklių sąnaudų susigrąžinimu, mokėjas moka principu). Išnaudojus visas šių ekonominių priemonių teikiamas galimybes būtų prisidėta prie iš tiesų tausiojo vandens valdymo;
- įdiegti visapusišką nacionalinę ekologinio vertinimo ir klasifikacijos sistemą, kuria būtų galima remtis įgyvendinant direktyvą ir siekiant „geros ekologinės būklės“. Dabartinio kalibravimo trūkumai turi būti kuo greičiau ištaisyti. Tik išsamus, rimtas ir patikimas ekologinis įvertinimas kels pasitikėjimą VPD ir užtikrins jos patikimumą;

- patobulinti tam tikrų svarbiausių uždavinių (tokių kaip, pavyzdžiui, labai pakeistų vandens telkinių nustatymas, rizikos vertinimo kriterijai ar kiekybinė požeminio vandens telkinio būklė) sprendimo metodus bei strategijas ir pasiekti, kad juos būtų lengviau palyginti su kitų valstybių narių metodais ir strategijomis, ypač tais atvejais, kai upės baseinas yra kelių valstybių narių teritorijoje;

- iš esmės užpildyti duomenų spragas ir 5 straipsnyje numatytos analizės trūkumus – tai upių baseinų valdymo planų rengimo dalis.

b) **Tausųjį vandens valdymą integruoti į kitas politikos sritis**. Kad to pasiektų, valstybės narės raginamos:

- užtikrinti, kad būtų tinkamai įvertintas infrastruktūros ir tausios plėtros projektų, kurie galėtų pabloginti vandens aplinkos būklę, poveikis aplinkai. Todėl būtina į nacionalinę teisę perkelti visas 4 straipsnio 7 dalies nuostatas ir skaidriai bei koordinuotai jas taikyti;

- užtikrinti, kad būtų skiriamos reikiamos lėšos. Kad šis tikslas būtų įgyvendintas, svarbu kuo geriau išnaudoti visas nacionalinių fondų ir ES finansavimo priemonių (pavyzdžiui, bendrosios žemės ūkio politikos ir sanglaudos politikos priemonių) teikiamas galimybes. Kol kas valstybės narės skiria nepakankamai lėšų visiems reikiamiems, pagal VPD atlikus žmogaus poveikio aplinkai analizę nustatytiems, pagerinimams vandens srityje įgyvendinti.

c) **Kuo geriau pasinaudoti visuomenės dalyvavimu**.

- Reikia įžvelgti visuomenės dalyvavimo teikiamas galimybes. Toliau tęsiamas darbas savanoriško informavimo srityje ir Europos vandens informacijos sistema padės skaidriai informuoti visuomenę.

5. KOMISIJA SAVO VEIKSMAIS SIŪLO ILGALAIKĘ PARTNERYSTĘ

Iš čia pateiktų vertinimų ir rekomendacijų aišku, kad valstybių narių dar laukia sunkus ir didelis darbas iki jos sėkmingai įgyvendins VPD. Komisija suvokia, kad čia svarbus ir jos vaidmuo. Todėl Komisija numato atlikti toliau pateikiamus veiksmus, kuriais siekiama VPD tikslų, o tam tikrais atvejais ir daugiau.

1 veiksmas: Atnaujinti partnerystę su valstybėmis narėmis

Komisija yra pasiryžusi ir toliau sėkmingai bendradarbiauti pagal bendrą įgyvendinimo strategiją. Ši bendra darbo programa[19], kurioje dalyvauja valstybės narės ir kitos valstybės, suinteresuotosios šalys ir NVO, skatina bendrą supratimą ir gerosios patirties bei informacijos mainus tam tikrais pagrindiniais klausimais. Komisija yra įsitikinusi, kad toks būdas jau davė geresnių rezultatų negu formalus požiūris į įgyvendinimą. Tačiau, jei paaiškėtų, kad tokia strategija nepasiteisina, Komisija nedvejodama pasinaudos Sutarties jai suteiktais įgaliojimais.

[19] Žr. naująją darbo programą: http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/strategy4.pdf.

Parama visų pirma bus skirta dabartiniams trūkumams, nurodytiems 4 punkto a papunktyje, ištaisyti, ypač ekonominėms priemonėms diegti. Be to, Komisija konkrečiai padės tobulinti ekologinės būklės vertinimą. 2005 m. Komisija paskelbė interkalibracijos vietų tinklą[20]. Šiuo metu ji rengia sprendimą dėl interkalibracijos rezultatų, kurį numatyta priimti iki 2007 m. pabaigos. Jis bus geros ekologinės būklės pavyzdys visoms valstybėms narėms. Po to Komisija toliau kurs visapusišką vandens biologinės įvairovės ekologinio vertinimo sistemą.

Be to, Komisija toliau padės ES 12 valstybėms narėms įgyvendinti ES vandens politiką ir dalyvauti tarptautinėse upių konvencijose.

2 veiksmas: Užtikrinti integraciją į kitas ES politikos sritis

Jau padaryta didelė pažanga integruojant vandens politiką į kitas ES politikos sritis, visų pirma žemės ūkio, energetikos, transporto, mokslinių tyrimų, išorės santykių ir regionų plėtros. Iš bendrų ir atvirų (ES ir valstybių narių lygmens) įvairių kompetentingų institucijų diskusijų, kuriose dalyvavo visos atitinkamos suinteresuotosios šalys ir NVO, buvo sulaukta vertingų rezultatų ir išvadų[21].

Komisija pasiryžusi ir toliau rodyti pavyzdį šioje srityje ir ieškoti naujų būdų, kaip dar labiau integruoti vandens politikos nuostatas į kitas ES politikos sritis ir teisės aktus. Siekiama, kad kitos politikos sritys dar veiksmingiau padėtų saugoti vandens aplinką ir siekti VPD, direktyvos dėl potvynių vertinimo ir rizikos valdymo bei kitų Bendrijos teisės aktų tikslų.

Kaip neseniai už vandens sritį atsakingi ES direktoriai pastebėjo apie žemės ūkį[22], būsimose diskusijose dėl bendrosios žemės ūkio politikos ateities bus galimybė labiau integruoti vandens ir žemės ūkio politiką. O dėl sanglaudos politikos Komisija ir toliau sieks užtikrinti, kad parama iš sanglaudos politikos fondų atitiktų vandens politiką[23]. Įgyvendinant transporto (laivyba) ir energetikos (vandens elektrinės) politiką ir toliau bus stengiamasi mažinti neigiamą poveikį vandens aplinkai. Be to, įgyvendinant septintąją bendrąją mokslinių tyrimų programą reikės nuolat skirti dėmesio vandens sričiai. Galiausiai numatoma persvarstyti kitus aplinkos teisės aktus, pavyzdžiui, direktyvas dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės ir dėl buveinių, o tai taip pat yra proga padidinti jų įnašą siekiant VPD tikslų. Komisija taip pat toliau skatins tam tikras valstybes, kurios nėra ES narės, gerinti vandens valdymą.

---

20 Sprendimas 2005/646/EB, 2005 08 17 (OL L 243, 2005 9 19, p. 1).

21 Kai kurie svarbūs rezultatai išvardijami SEK(2007) 362 priede.

22 Žr. deklaraciją dėl žemės ūkio, dėl kurios neseniai sutarė už vandens sritį atsakingi Europos direktoriai ir kurią svarstė Aplinkos Taryba (16650/06 ENV 698 AGRI 402), 2006 m. gruodžio mėn. http://forum.europa.eu.int/Public/irc/env/wfd/library.

23 Taip pat žr. http://ec.europa.eu/environment/integration/pdf/final_handbook.pdf.

3 veiksmas: Skatinti naudoti ekonomines priemones

Komisija sieks, kad ekonominių priemonių taikymas būtų direktyvos įgyvendinimo prioritetas, ir skatins tolesnius informacijos apie geriausią patirtį mainus su valstybėmis narėmis ir tarp valstybių narių bei skatins daugiau naudotis jau parengtomis gairėmis. Be to, Komisija ieško būdų vandens įmonių lyginamajai analizei paskatinti. Komisija šiuo metu atlieka VPD įgyvendinimo naudos ir sąnaudų tiriamąją studiją ir skatins kurti visoje ES suderintus metodus ir priemones, pavyzdžiui, vykdant mokslinių tyrimų projektus[24].

4 veiksmas: Valdant vandens išteklius atsižvelgti į klimato kaitą

Klimato kaitos poveikis, įskaitant dažnesnius potvynius ir sausras, gali apsunkinti VPD tikslų įgyvendinimą. Padidėjusią ekstremalių oro sąlygų riziką iš dalies siekiama mažinti direktyvos dėl potvynių pasiūlyme. Išsamios analizės, skirtos vandens stygiaus ir sausrų problemai, rezultatai bus įtraukti į 2007 m. viduryje numatomą paskelbti komunikatą.

Be klimato kaitos poveikio mažinimo ir prisitaikymo prie jos politikos, kuri įtraukta į Europos klimato kaitos programą ir į planuojamą žaliąją knygą, skirtą prisitaikymo prie klimato kaitos temai, Komisija skatins išnaudoti visas galimybes įtraukti klimato kaitos klausimą į upių baseinų valdymo planus ir įgyvendinant ES vandens politiką dar labiau atsižvelgti į klimato kaitos, jos poveikio mažinimo ir prisitaikymo prie jos strategijas.

5 veiksmas: Plataus užmojo Europos vandens informacijos sistemos (WISE)[25] sukūrimas

Komisija ir Europos aplinkos agentūra yra pasiryžusios sukurti WISE iki 2010 m. WISE bus sutelktos įvairios Europos vandens politikos informacijos rinkimo ir sklaidos modernizavimo ir racionalizavimo pastangos. Ji yra neatsiejama plačiau apimančių iniciatyvų, tokių kaip Aplinkos informacijos mainų sistema (SEIS) ir INSPIRE, dalis.

6. IŠVADOS

Valstybių narių ataskaitos apie pirminius jų įsipareigojimus pagal Vandens pagrindų direktyvą teikia vilčių, tačiau kai kuriose srityse yra rimtų trūkumų. Spragoms užpildyti dar yra laiko iki 2010 m., nes iki tada turi būti priimti pirmieji upių baseinų valdymo planai.

Kol kas didžiausi VPD įgyvendinimo trūkumai – prastas jos perkėlimas į nacionalinę teisę ir nepakankamai gera ekonominė analizė. Nors daugeliu atvejų dar reikia gerinti tarptautinį bendradarbiavimą, kai kuriuose regionuose, pavyzdžiui, Dunojaus, situacija labai pagerėjo.

Siekiant veiksmingai įgyvendinti ilgalaikį vandens valdymą visoje ES, reikia daugiau nuveikti tokiose srityse kaip vandens politikos integravimas į kitas politikos sritis, klimato kaitos poveikio vandens ciklui, įskaitant potvynius ir sausras, vertinimas ir vandens tiekimas bei paklausa ilgalaikėje perspektyvoje.

---

[24] Vienas iš pavyzdžių – šiuo metu vykdomas 6 pagrindų programos projektas „AQUAMONEY“ (http://www.aquamoney.org).

[25] http:// water.europa.eu

Komisija yra pasiryžusi atnaujinti partnerystę su valstybėmis narėmis pagal bendrojo įgyvendinimo strategiją, kad kai kurie iš šių laukiančių uždavinių būtų sprendžiami kartu. Vienas iš svarbių elementų yra Europos vandens informacijos sistemos sukūrimas.

Apibendrinant ši pirmoji VPD įgyvendinimo ataskaita rodo, kad yra žengti svarbūs žingsniai „siekiant tausiojo vandens valdymo Europos Sąjungoje“. VPD ir kitomis su vandeniu susijusiomis direktyvomis, dėl kurių tebevyksta derybos, sukuriamos visos reikiamos priemonės, kad ateityje vandens valdymas Europos Sąjungoje taptų iš tiesų taususis. Tačiau valstybių narių dar laukia ilgas ir sunkus darbas kuo geriau įgyvendinti visas šias priemones. Kad to pasiektų, valstybės narės turi įdėti labai daug pastangų.